OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2020/2123,

11. november 2020,

millega tehakse Saksamaa Liitvabariigile ja Taani Kuningriigile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 artikli 64 kohane erand seoses projektiga „Kriegers Flak Combined Grid Solution“

(teatavaks tehtud numbri C(2020) 7948 all)

(Ainult saksa- ja taanikeelne tekst on autentsed)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu ([1]) (edaspidi „elektrienergia määrus“), eriti selle artiklit 64,

pärast liikmesriikide teavitamist taotlusest

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) 1. juulil 2020 esitasid Taani ja Saksamaa ametiasutused Euroopa Komisjonile taotluse elektrienergia määruse artikli 64 kohase erandi kohaldamiseks seoses projektiga „Kriegers Flak Combined Grid Solution“ (Kriegers Flaki ühendatud võrkude lahendus).

(2) 7. juulil avaldas Euroopa Komisjon erandi taotluse oma veebisaidil ([2]) ning kutsus liikmesriike ja sidusrühmi üles esitama märkusi 31. augustini 2020. Liikmesriikidele anti erandi taotluse esitamisest ja selle kohta märkuste esitamise võimalusest teada ka nõukogu energeetika töörühma 13. juuli 2020. aasta kohtumisel.

2. PROJEKT „KRIEGERS FLAK COMBINED GRID SOLUTION“

(3) Kriegers Flak kui geograafiline piirkond on Läänemeres paiknev rahu, mis jääb Taani, Saksamaa ja Rootsi majandusvöönditesse. Piirkonnas on merevee tase üsna madal ning 2007. aastal väljendasid nii Taani, Saksamaa kui ka Rootsi huvi rajada piirkonda tuulepargid. Esialgu hindasid kõigi kolme liikmesriigi põhivõrguettevõtjad võimalust käivitada ühine arendusprojekt, et ühendada piirkonda rajatavad tuulepargid. Alates 2010. aastast jätkasid projekti ideega vaid Taani ja Saksamaa võrguettevõtjad, kes plaanisid rajada kahe riigi võrguga ühendatud tuulepargi (nn hübriidprojekt).

(4) Erandi taotluse kohaselt oli Kriegers Flaki hübriidprojektina arendamise põhieesmärk kasutada suuremal määral tuuleparkide ja nende vastava maismaavõrgu ühendusi, tehes vastava võimsuse kättesaadavaks piirkonnaüleseks kauplemiseks, juhul kui kogu võimsust ei ole vaja tuuleparkides toodetud elektrienergia transportimiseks maismaale.

([1]) ELT L 158, 14.6.2019, lk 54.

([2]) https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf.

(5) 2010. aasta lõpus allkirjastasid Taani põhivõrguettevõtja Energinet.dk ja asjaomase piirkonna Saksamaa põhivõrguettevõtja 50Hertz toetuslepingu, millega nähti ette 150 miljoni euro suurune toetus Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava alusel. 2013. aastal lisati Kriegers Flak ka esimesse ühishuviprojektide loendisse, mis avaldati komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1391/2013 ([3]) lisana. Kriegers Flaki kontseptsiooni – sealhulgas kontseptsiooni seoses elektrivoogude kavandatava käsitlemisega ülekandevõime piiratuse korral (edaspidi „ülekandevõime piiratuse juhtimine“) – on põhjalikult arutatud asjaomaste liikmesriikide energeetikasektorit reguleerivate asutustega ning seda tutvustati ka Euroopa Komisjonile.

(6) Kriegers Flaki projekt tervikuna hõlmab alljärgnevaid elemente (vt ka joonis 1 allpool).

a) Tuulepargid Baltic 1 ja Baltic 2, mis asuvad Läänemeres Saksamaa alal. Baltic 1 võeti kasutusele 2011. aastal ja selle võimsus on 48 MW. Baltic 2 võeti kasutusele 2015. aastal ja selle võimsus on 288 MW.

b) Tuulepark, mida nimetatakse samuti Kriegers Flakiks ja mis paikneb Läänemeres Taani alal. See 600 MW võimsusega tuulepark on kavas kasutusele võtta 2022. aastal.

c) Saksamaa tuuleparke Saksamaa rannikuga ühendavad võrguühendused, mis võeti kasutusele vastavalt 2011. ja 2015. aastal (150 kV vahelduvvoolukaablid võimsusega ligikaudu 400 MW ja pikkusega 136 km).

d) Taani tuuleparki Taani rannikuga ühendav võrguühendus, mis paikneb Taani 2. pakkumispiirkonnas ning mis võeti kasutusele 2019. aastal (220 kV vahelduvvoolukaabel võimsusega 680 MW ja pikkusega 77–80 km).

e) Saksamaal Bentwischis asuv vastulülituses konverterjaam, mis tagab Põhjamaade ja Euroopa mandriosa sünkroonalade asünkroonühenduse.

f) Kaks Kriegers Flaki tuuleparki ja tuuleparki Baltic 2 ühendavat kõrgepinge-vahelduvvoolukaablit võimsusega 400 MW ja pikkusega 24,5 km.

g) Kriegers Flaki ja Baltic 2 platvormide ühendamiseks tuli mõlemat avamereplatvormi laiendada.

h) Võrkudevahelise ühenduse peajuhtseade (Master Controller for Interconnector Operation, MIO). Sellega reguleeritakse vastulülituses konverterjaama läbivat koormusvoogu reaalajas, algatatakse vahetuskauba tegemine juhul, kui prognoositust suurema tuuleenergia tootmismahu tõttu on ülekandevõime piiratud, käivitatakse avamere tuuleparkide võimsuse piiramine, kui see on viimase abinõuna vajalik, ning kohandatakse vastulülituses konverterjaamas pinge ja reaktiivvõimsuse seadeväärtusi, et tagada pinge stabiilsus. Samuti prognoositakse selle abil tunniarvestuse alusel vaba ülekandevõimsust, mis tehakse turul kättesaadavaks.

(7) Eespool nimetatud varadega seoses ei loeta kõnealuseid tuuleparke erandi taotluses Kriegers Flaki projekti vormiliseks osaks; seega loetakse, et projekt piirdub punktides c–h osutatud ülekandevõrguvaradega.

([3]) Komisjoni 14. oktoobri 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1391/2013, millega muudetakse seoses ELi ühishuviprojektide loendiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta (ELT L 349, 21.12.2013, lk 28).

Joonis 1

Kriegers Flaki projekti piirkonna kaart ja peamised võrguelemendid



(8) Peale selle on liikmesriikide võrkude ühendamisega vahetult seotud vaid punktides e–h osutatud varad. Seega kaasrahastati liidu rahalistest vahenditest vaid neid varasid (joonistel 1 ja 2 tähistatud sõnadega „KF CGS assets“).

Joonis 2

Projekti „Kriegers Flak Combined Grid Solution“ (KF CGS) varad



3. TAOTLETUD ERANDID

(9) Kõigi taotletud erandite eesmärk on jaotada Kriegers Flaki võrgu võimsust Taani 2. pakkumispiirkonna (DK2) ja Saksamaa-Luksemburgi (DE-LU) pakkumispiirkonna piiril nii, et esikohale seatakse Kriegers Flaki võrku vahetult ühendatud avamere tuulepargid.

(10) Taotluse esitajad soovivad Kriegers Flaki võrgu puhul erandit mitmest allpool kirjeldatud nõudest, mis kõik on seotud elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 alusel kauplemiseks kättesaadavaks tehtava miinimumvõimsusega.

3.1. **Elektrienergia määruse artikli 16 lõige 8**

(11) Elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 kohaselt ei tohi põhivõrguettevõtjad piirata turuosalistele kättesaadavaks tehtava ühendusvõimsuse mahtu, et hallata ülekandevõime piiratust oma pakkumispiirkonnas või et hallata võimsusvooge, mis tulenevad pakkumispiirkonnasisestest tehingutest. Selle punkti nõuded on täidetud juhul, kui piiride puhul, kus kasutatakse koordineeritud netoülekandevõimsuse meetodit, tehakse piirkonnaüleseks kauplemiseks kättesaadavaks vähemalt 70 % talitluskindluse piiridele vastavast ülekandevõimsusest pärast seda, kui maha on arvatud erandolukorrad, nagu on kindlaks määratud võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suunistes. Saksamaa ja Taani ametiasutused märgivad oma taotluses, et kõnealust miinimummäära ei tohiks kohaldada kogu talitluskindluse piiridele vastava ülekandevõimsuse suhtes (pärast seda kui maha on arvatud erandolukorrad), vaid üksnes selle võimsuse suhtes, mis jääb alles siis, kui maha on arvatud kogu see võimsus, mida on prognoositavalt vaja toodetud elektrienergia ülekandeks Kriegers Flaki võrku ühendatud tuuleparkidest rannikule (edaspidi „jääkvõimsus“).

(12) Seega, kui 400 MW ülekandevõimsusest on tuuleenergia transportimiseks rannikule vajalik 320 MW, võetakse artikli 16 lõike 8 kohaste nõuete kohaldamisel eranditaotluse põhjal aluseks võimsus 80 MW. Kui piirkonnaüleseks kauplemiseks tehtaks kättesaadavaks vähemalt 70 % sellest 80 MW võimsusest, tuleks seda Saksamaa ja Taani ametiasutuste arvamuse kohaselt seega pidada piisavaks, et täita elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 kohaseid nõudeid. Koguvõimsusest enne järgmise päeva turul kauplemiseks kättesaadavaks tehtava miinimumvõimsuse arvutamist maha arvatav võimsus põhineb tuuleenergia tootmise prognoosidel, mille kumbki põhivõrguettevõtja teeb päev ette. Järgmise päeva võimsuse jaotamisel kasutamata jäänud võimsus tehakse kättesaadavaks päevasisesel turul.

(13) Tuleb märkida, et selline lähenemisviis on praegu kasutusel Hansa võimsusarvutusala metoodikas võimsuse arvutamiseks järgmise päeva turu ja päevasisese turu ajavahemikes, nagu on kirjeldatud taotluses. Hansa võimsusarvutusala hõlmab ka Kriegers Flaki projekti. Hansa võimsusarvutusala riikide reguleerivad asutused leppisid kõnealuses võimsuse arvutamise metoodikas kokku 16. detsembril 2018. Sel ajal ei õnnestunud võimsusarvutusala riikide reguleerivatel asutustel veel kokku leppida Hansa võimsusarvutusala metoodikas võimsuse arvutamiseks forvardturu jaoks ega ajakohastatud metoodikas järgmise päeva turu ja päevasisese turu ajavahemike jaoks, eeskätt seetõttu, et asutused ei jõudnud kokkuleppele Kriegers Flaki võrkudevahelise ühenduse võimsusarvutuseks kasutatavas lähenemisviisis. Seepärast pikendati kokkuleppele jõudmise tähtaega lootuses, et käesolevas erandimenetluses saavad asjaolud selgeks ([4]).

3.2. **Elektrienergia määruse artiklid 12, 14, 15 ja 16**

(14) Elektrienergia määruse artiklites 12, 14, 15 ja 16 osutatakse mitmel juhul artikli 16 lõike 8 kohasele kättesaadava võimsuse miinimumtasemele. Saksamaa ja Taani ametiasutused märgivad erandi taotluses, et nendes artiklites osutatud miinimumvõimsus peaks vastama eespool kirjeldatud viisil arvutatavale miinimumvõimsusele, st 70 % jääkvõimsusest.

(15) Komisjon ei käsita seda eraldiseisva eranditaotlusena. Arvesse tuleb võtta, et elektrienergia määruse artikli 64 lõikest 1 lähtudes elektrienergia määruse artiklist 12 erandeid teha ei saa. Kui aga erand artikli 16 lõikest 8 tähendab, et vastav miinimumvõimsus arvutatakse teistmoodi, tuleb kõiki määruses esinevaid viiteid sellele miinimumtasemele mõista viidetena erandiotsuses sätestatud tasemele.

([4]) Vt ACERi 7. veebruari 2020. aasta otsus nr 6/2020, milles käsitletakse Hansa võimsusarvutusala reguleerivate asutuste taotlust pikendada tähtaega pikkade ajavahemike võimsuse arvutamise metoodikas kokkuleppele jõudmiseks, https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2006-2020%20on%20extension%20Hansa_LT_CCM.pdf.

3.3. **Võrgueeskirjad ja suunised**

(16) Taotlusest lähtudes võetakse erandit arvesse ka võimsuse arvutamisel kooskõlas komisjoni määrusega (EL) 2015/1222 ([5])(millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised), komisjoni määrusega (EL) 2016/1719 ([6]) (millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri) ning komisjoni määrusega (EL) 2017/2195 ([7]) (millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri). Nende komisjoni määruste alusel vastu võetud metoodikast erandite taotlemisel ei käsitata neid taotlusi eraldiseisvate eranditaotlustena, vaid loetakse, et need on lahutamatult seotud elektrienergia määrusest tehtava erandi taotlusega. Juhtudel, mil erandi mõjul ei kohaldata teatava projekti suhtes mõnd elektrienergia määruse sätet või seda kohaldatakse üksnes osaliselt, ei ole kohaldatavad ka metoodikad, mis on vastu võetud elektrienergia määruse sellele sättele viitavate madalama astme õigusaktide alusel või mis põhinevad sellel sättel.

(17) Erandi taotluses on peale selle märgitud, et võimsuse reserveerimine pikkadeks ajavahemikeks peaks põhinema pärast ülesseatud tuulevõimsuse mahaarvamist allesjääval võimsusel. Võimsuse reserveerimine teiste turuajaühikute korral sõltub sellest, kui palju võimsust pärast prognoositava tuuleenergiasisendi mahaarvamist alles jääb. Ehkki taotluses on märgitud, et kõikide turuajaühikute korral tuleb vältida avamere tuuleparkide (st nähtavasti ainult tuulepargid Baltic 1, Baltic 2 ja Kriegers Flak) võimsuse piiramist piiriülese võimsuse reserveerimisega piirkonnaüleseks kauplemiseks, ei käsita komisjon seda eraldiseisva eranditaotlusena, vaid lähtub sellest, et tegemist on teiste taotletud erandite ning võimsuse arvutamise ja jaotamise suhtes kirjeldatud lähenemisviisi rakendamise soovitava tagajärjega. Eeskätt on taotluses sõnaselgelt osutatud, et jaotatud võimsus peaks olema püsikindel, seega ei tohiks avamere tuuleparkide võimsuse piiramise vältimiseks mingil juhul piirata jaotatud ülekandevõimsust.

3.4. **Taotletud erandi kehtivusaeg**

(18) Erandi taotluses on märgitud, et erand peaks jõustuma Kriegers Flaki kasutuselevõtmisel, st eeldatavalt 2020. aasta kolmandas kvartalis, ning et see peaks kehtima nii kaua, kuni tulepargid Baltic 1, Baltic 2 ja Kriegers Flak on ühendatud Kriegers Flaki võrku. Samuti peaks see taotluse kohaselt kehtima nii kaua, kuni kõnealuseid avamere tuuleparke käitatakse ja need on võrku ühendatud.

(19) Komisjon arvestab, et sellega viidatakse praegu kasutuses olevatele tuuleparkidele ning lähitulevikus kavakohaselt kasutusele võetavale Kriegers Flaki tulepargile. Uute tuuleparkide puhul – isegi kui tegemist on olemasolevate tuuleparkide jätkuinvesteeringutega – ei oleks seega kohaldatav erand, et ülekandevõimsuse kogumahust arvestatakse enne jääkvõimsuse arvutamist maha prognoositav toodang.

4. **KONSULTEERIMISPERIOODIL LAEKUNUD MÄRKUSED**

(20) Konsulteerimise ajal esitas komisjonile märkused viis sidusrühma ja üks liikmesriik.

— Kuuest märkuste dokumendist neljas väljendati poolehoidu või vähemalt mõistmist taotletud erandi suhtes, ehkki kahes dokumendis nõuti, et erandil oleks selge kehtivusaeg; ühes nendest kahest dokumendist märgiti, et see on vajalik projekti kiireks kohandamiseks ELi õigusraamistikuga. Ühes dokumendis ei esitatud märkusi erandi taotluse enda kohta ning kuuendas dokumendis põhjendati, miks erandi taotlust ei tohiks rahuldada; lisaks pakuti paremuselt teise lahendusena välja lühikese tähtaja kindlaksmääramine.

— Võimaliku erandi kehtivuse küsimuses leidis neljast erandi suhtes poolehoidu väljendanud osalejast kaks, et erand peaks kehtima võrku ühendatud tuuleparkide kogu eluea jooksul. Ühes märkuste dokumendis märgiti, et erandi jaoks tuleks kindlaks määrata kehtivusaeg, kuid ei esitatud konkreetset tähtaega. Nendest neljast dokumendist viimases leiti, et erand peaks olema ajutine, näiteks viieaastase tähtajaga, mis võimaldaks kujundada Kriegers Flaki jaoks välja avamere pakkumispiirkonnal põhineva lahenduse.

([5]) Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24).

([6]) Komisjoni 26. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri (ELT L 259, 27.9.2016, lk 42).

([7]) Komisjoni 23. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2195, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (ELT L 312, 28.11.2017, lk 6).

— Kuuest märkuste dokumendist viies rõhutati, et ehkki kõnealuse juhtumi ainulaadseid asjaolusid arvesse võttes võib olla põhjendatud üksikotsusena (teatavatel tingimustel) tehtav erand, ei ole erandite lubamine sobiv alternatiiv laiema õigusraamistiku kindlaksmääramisele, mis tagaks alalise regulatiivse lahenduse. Selline regulatiivne lahendus ei oleks kasulik mitte üksnes edasiste hübriidprojektide seisukohast, vaid võimaldaks samuti erandi asendada pärast seda, kui on möödunud teatav aeg, mida on vaja, et leppida kokku Kriegers Flaki lepingute suhtes jälgitavas regulatiivses lähenemisviisis ja nende võimalikus uuesti läbirääkimises. Kuuendas märkuste dokumendis tunnistati, et raamistik on muutunud, kuid rõhutati, et pikaajaliste projektide puhul on ootuspärane, et projektiperioodi jooksul tehakse õigusaktides teatavaid muudatusi.

— Seoses kõnealuse alalise regulatiivse lahenduse sisuga, mis ei kuulu käesoleva erandiotsuse kohaldamisalasse, rõhutati kahes märkuste dokumendis, et toetust tuleks anda otse ja turutingimustel (nt enampakkumiste teel), mitte kaudselt kunstlikult kõrgete elektrihindade või talitluskindlusega seotud erikohtlemise, näiteks koormuse eelisjaotuse või tasakaalustamiskohustuse välistamise kaudu. Ühes märkuste dokumendis väljendati lisaks arvamust, et avamere pakkumispiirkonnad on paljulubav lahendus, mida saaks tulevikus rakendada ka Kriegers Flaki suhtes, rõhutades, et turukorralduses ei tohiks maismaa ja avamere tuuleenergia tootmist kohelda erinevalt; seejuures tunnistati, et avamere pakkumispiirkondade mõju energiajaotusele tuleb põhjalikumalt hinnata.

5. **HINDAMINE**

(21) Elektrienergia määruse artikli 64 kohaselt võidakse artiklite 3 ja 6, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõigete 1 ja 4, artiklite 9, 10 ja 11, artiklite 14–17, artiklite 19–27, artiklite 35–47 ja artikli 51 asjakohastest sätetest erand teha juhul, kui liikmesriik (liikmesriigid) (käesoleval juhul Taani ja Saksamaa) suudab (suudavad) tõestada oluliste probleemide olemasolu väikeste eraldatud võrkude või väikeste ühendatud võrkude talitlusele.

(22) Erand peab olema ajaliselt piiratud ja sellele tuleb kohaldada tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja elektri siseturu lõimitust, v.a äärepoolseimate piirkondade korral.

(23) Samuti peab erandi eesmärk olema tagada, et see ei takista üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

5.1. **Väike eraldatud või väike ühendatud võrk**

(24) Elektrienergia määrusega ei ole väikeste eraldatud või väikeste ühendatud võrkude korral ette nähtud automaatselt üldkohaldatavaid erandeid. Seega eeldatakse määruses, et olenemata ELi elektrivõrkude suuruse ja tehniliste näitajate märkimisväärsetest erinevustest saab ja tuleb kõiki selliseid võrke käitada kooskõlas kogu õigusraamistikuga.

(25) Selle eelduse saab aga ümber lükata ning seega on elektrienergia määruse artikli 64 lõike 1 alusel võimalik teha erand elektrienergia määruse teatavate sätete kohaldamisest, juhul kui liikmesriigid tõendavad muu hulgas, et nende sätete kohaldamine väikestele eraldatud võrkudele võib tekitada olulisi probleeme, eelkõige asjaomaste võrkude geograafiliste tingimuste või nõudluse struktuuri tõttu. Näiteks on see kinnitust leidnud teatavate Vahemere väikeste eraldatud saarte puhul, kus talvel on nõudlus väga väike, kuid lühikesel turismihooajal märkimisväärselt suureneb ([8]).

(26) *Eraldatud* võrkude kõrval on elektrienergia määruse kohaselt võimalik erandeid teha ka väikeste *ühendatud* võrkude korral. See tõstatab küsimuse, mida kujutab endast *võrk (süsteem)* elektrienergia määruse artikli 64 tähenduses. Seni on otsused, millega komisjon on lubanud erandeid eraldatud võrkude puhul, olnud seotud saartega. Asjaolu, et ainsana on artiklis 64 sõnaselgelt nimetatud Küprose võrku – arvestades, et selle saareriigi ülekandevõrk ei ole praegu ühendatud teiste liikmesriikide ülekandevõrkudega – annab tunnistust sellest, et väikeste eraldatud või väikeste ühendatud võrkude jaoks erandi tegemise võimaluse lisamisel pidas seadusandja tõenäoliselt silmas just saari.

([8]) Vt komisjoni 14. augusti 2014. aasta otsus 2014/536/EL, millega tehakse Kreeka Vabariigile erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/72/EÜ teatavatest sätetest (ELT L 248, 22.8.2014, lk 12).

(27) Terminit „võrk“ (või „süsteem“) ei ole ei elektrienergia määruses ega elektrienergia direktiivis konkreetselt määratletud. Elektrienergia direktiivi artikli 2 punktides 42 ja 43 on aga määratletud vastavalt terminid „väike eraldatud võrk“ ja „väike ühendatud võrk“. Väike eraldatud võrk on „võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles vähem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega“, ning väike ühendatud võrk on „võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles rohkem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega“.

(28) Esiteks põhinevad mõlemad määratlused eeldusel, et võrgus on võimalik elektritarbimist mõõta ja kindlaks määrata. Teiseks iseloomustab võrku see, et seda on võimalik ühendada teiste võrkudega. Lisaks on direktiivi artikli 2 punktis 39 termin „võrkudevaheline ühendus“ määratletud kui „seadmed, mida kasutatakse elektrivõrkude ühendamiseks“ (see määratlus erineb määruse omast). Seda silmas pidades on selge, et võrk peab olema midagi sellist, i) mis võib hõlmata tarbimiskohti ja ii) mida on võimalik elektrikaablite abil siduda teiste võrkudega. Sellest tulenevalt ei saa mitut kattuvat ja omavahel seotud võrku pidada üheks võrguks. Selle asemel peab võrk olema selgesti eraldatav teisest võrgust. Kõige selgem eraldusviis on geograafiliste piirkondade topoloogiline eraldamine, näiteks saart eraldab teistest saartest ja maismaaosast meri või eraldusjoon kulgeb mööda mägesid; sellest lahendusest on seni lähtunud ka komisjon oma otsustuspraktikas ([9]). Peale selle on selge, et võrk peab olema terviklik ning et see ei saa koosneda mitmest täielikult eraldiseisvast ja vastastikku mitteseotud elemendist, seega ei saa teiste võrkudega ühendamata eraldi saarte ahelik moodustada üht võrku, vaid tegemist on eraldi võrkudega.

(29) Käesoleval juhul paikneb Kriegers Flaki projekti raames kaablitega ühendatud piirkond keset merd. Kui tuulepargid Baltic 2 ja Kriegers Flak asetsevad Kriegers Flaki rahul või selle läheduses, siis Baltic 1 paikneb rahu ja Saksamaa ranniku vahel. Seega eraldab tuuleparke maismaaosast Läänemeri. Meri eraldab tuuleparke ka üksteisest. Ehkki tuulepargid on omavahel kaablitega ühendatud, ei erine see ühendus ühendusest maismaavõrkudega.

(30) Sellegipoolest moodustab Kriegers Flaki võrk üksuse, mida hoiab koos ühine käitamine võrkudevahelise ühenduse peajuhtseadme kaudu. Võrkudevahelise ühenduse peajuhtseade toimib mitmel viisil nagu eraldiseisev võrgu käitaja – see arvestab ise võimsust, paneb ette parandusmeetmeid ülekandevõime piiratuse korral, võtab meetmeid pinge stabiilsuse tagamiseks ja ostab vahetuskauba tegemise teenuseid, olgugi, et võrguettevõtjate (st kaks põhivõrguettevõtjat, kellele kuuluvad võrguelemendid) järelevalve all. Seega *eraldab* Kriegers Flaki *teistest võrkudest meri* ning *selle koondab üheks võrguks ühine talitluskontseptsioon ja ühine käitamisfunktsioon*. Peale selle ei kattu see teiste võrkudega ning samuti ei saa väita, et tuulepargid üksikult kujutavad endast eraldiseisvaid võrke. Kumbki kahest põhivõrguettevõtjast ei saa Kriegers Flaki võrguelemente juhtida ühepoolselt.

(31) Seega moodustab Kriegers Flaki ühendatud võrgu üksus koos ühendatud tuuleparkidega võrgu määruse artikli 64 tähenduses.

(32) Samuti on selge, et Kriegers Flak on väike võrk. Uute võrkude korral ei saa iseenesest mõistetavalt viidata tarbimisele 1996. aastal. Kõnealune võrdlusaasta pärineb esimesest Euroopa Parlamendi ja nõukogu elektrienergia direktiivist 96/92/EÜ, ([10]) ehkki sel ajal oli künnis 2 500 GWh. See aasta on võrdlusaastana säilitatud selleks, et võrkude staatus iga-aastase tarbimise näitajate muutuste põhjal ei muutuks.

([9]) Vt komisjoni 20. detsembri 2004. aasta otsus 2004/920/EÜ, millega tehakse Assoori saarestiku suhtes erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/54/EÜ mõningatest sätetest (ELT L 389, 30.12.2004, lk 31); komisjoni 23. mai 2006. aasta otsus 2006/375/EÜ, millega tehakse Madeira saarestiku puhul erand teatavatest direktiivi 2003/54/EÜ sätetest (ELT L 142, 30.5.2006, lk 35); komisjoni 25. septembri 2006. aasta otsus 2006/653/EÜ, millega Küprose Vabariigile tehakse erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/54/EÜ teatavatest sätetest (ELT L 270, 29.9.2006, lk 72); komisjoni 28. novembri 2006. aasta otsus 2006/859/EÜ, millega Maltale tehakse erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/54/EÜ teatavatest sätetest (ELT L 332, 30.11.2006, lk 32), ning komisjoni 14. augusti 2014. aasta otsus 2014/536/EL, millega tehakse Kreeka Vabariigile erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/72/EÜ teatavatest sätetest (ELT L 248, 22.8.2014, lk 12).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (ELT L 27, 30.1.1997, lk 20).

(33) Kui aga uus võrk on rajatud ja täielikult kasutusele võetud, tuleb selle kindlaksmääramisel, kas tegemist on väikese võrguga, aluseks võtta tarbimine sellel ajahetkel. See kehtib Kriegers Flaki suhtes. Kriegers Flaki võrgus ei ole märkimisväärset tarbimist toimunud – kogutarbimine (koos võrgukadudega) on hinnanguliselt 90 GWh. Samuti ei ole lähitulevikus oodata tarbimise olulist suurenemist (nt vesiniku tootmisega). Ehkki määruse artikli 2 punktides 42 ja 43 osutatud tarbimismahust võiks järeldada, et väikeste võrkude mõiste on seotud inimtarbimisega ja seega piirdub see asustatud saartega, on komisjon arvamusel, et kodu- või tööstustarbijate nõudluse puudumine ei välista võrgu liigitamist väikese võrguna. Peale selle, kuna miinimumkünnis puudub, ei oleks nõue, et võrgus peab olema inimtarbimine, mingi tähenduslik eraldatuskriteerium. Kuigi komisjoni otsused väikeste võrkude kohta on peamiselt suunatud selliste küsimuste lahendamisele, mis on seotud võrgukasutajatele stabiilse ja konkurentsivõimelise energiavarustuse tagamisega, ei ole määruse tekstis konkreetset piirangut, mis takistaks erandi kohaldamist selliste probleemide korral. Kuna artiklis mainitakse olulisi probleeme võrgu talitlusele, võivad need probleemid samamoodi tuleneda võrgu ja selle energiatoodangu vastastikmõjust, mitte üksnes võrgu ja nõudluse vastastikmõjust.

(34) Peale selle on Kriegers Flaki puhul selgelt tegemist ühendatud võrguga, võttes arvesse, et sellega pakutakse märkimisväärset ühendusvõimsust.

(35) Seega on Kriegers Flak elektrienergia määruse artikli 64 lõike 1 punkti a tähenduses väike ühendatud võrk.

5.2. **Olulised võrgutalitusprobleemid**

5.2.1. *Mida kujutab endast oluline probleem?*

(36) Artiklis 64 osutatakse väga üldsõnaliselt võrgu talitlusele avalduvate oluliste probleemide olemasolule. Terminit „olulised probleemid“ ei ole õigusaktides määratletud, samuti ei ole komisjon seda määratlenud oma otsustuspraktikas. Selline lai sõnastus võimaldab komisjonil arvesse võtta kõiki väikeste võrkude eriomase olukorraga seotud võimalikke probleeme, tingimusel, et need probleemid on olulised, mitte kõigest vähetähtsad. Kõnealused probleemid võivad olla väga erinevad, olenevalt asjaomase süsteemi geograafilistest erijoontest, tootmismahust ja tarbimisest, võttes ühtlasi arvesse tehnika arengut (nt elektrienergia salvestamine ja väikesemahuline elektritootmine).

(37) Varasemates otsustes olid lahendust vajanud probleemid seotud sotsiaalse sidususe ja/või võrdsete konkurentsitingimuste säilitamisega maismaaosa ja saarte vahel olukorras, kus võrgu talitluskindluse tagamiseks saarel oli vaja võtta lisameetmeid või sellega kaasnesid võrreldes maismaaosaga märksa suuremad kulud. Seega ei tohiks sõna „talitlus“ tõlgendada kitsalt, näiteks eeldades, et ilma erandita ei oleks võimalik tagada süsteemi talitluskindlust. Selle asemel on alati lähtutud sellest, et probleemid võivad hõlmata ka sotsiaal-majanduslikke probleeme vastava võrgu kasutajatele ([11]).

(38) Peale selle peavad kõnealused probleemid avaldama mõju *võrgu* talitlusele. Seega on keeruline ette kujutada põhjendust, mis põhineks üksnes väljaspool võrku esineval mõjul, nt mõju riiklikele toetuskavadele. See ei välista kaudse mõju asjakohasust näiteks võrgu talitluskindlusele.

5.2.2. *Kriegers Flaki võrk – esmakordselt kasutatav lahendus*

(39) Kriegers Flaki võrk on esmakordselt kasutatav lahendus, mis koosneb järgmistest osadest: kahe riigi maismaavõrke ja avamere tuuleparke ühendavad kaablid; kõnealuseid avamere tuuleparke omavahel ühendav kaabel, mis võimaldab omakorda mõlema riigi maismaavõrkude vahelist elektrikaubandust; vastulülituses konverterjaam kahe eraldiseisva sünkroonala vahel; avamere elektritrafo pinge muutmiseks, kuna tuulepargid töötavad erineval pingel; võrkudevahelise ühenduse peajuhtseade, mis juhib autonoomselt (mõlema põhivõrguettevõtja ettevõtjate järelevalve all) eri võrguelemente ning käivitab vajaduse korral vahetuskauba tegemise või võimsuse piiramise ning määrab vastulülituses konverterjaama seadeväärtused.

([11]) Vt nt otsus 2014/536/EL, kus osutatakse, et saartel on elektritootmine kulukam, kuigi hinnad peavad õigusaktide kohaselt olema samad mis maismaal.

(40) Esimese sedalaadi võrgu rajamine oli keerukas ettevõtmine ning lahendada tuli märkimisväärseid probleeme. Võttes arvesse projekti suurt keerukust, kulus projekti kavandamisest lõpliku teostamiseni väga kaua aega.

(41) Kui komisjon ja põhivõrguettevõtjad kirjutasid 2010. aastal alla toetuslepingule, mille alusel eraldati Kriegers Flaki projektile liidu rahalisi vahendeid summas 150 miljonit eurot, nähti lepinguga ette, et Kriegers Flaki võrku hakatakse käitama 2016. aasta juunis.

(42) Kuna aga tegemist on esimese sedalaadi projektiga, oli projekti kestel vaja muuta võrgu konfiguratsiooni. Esialgu oli kavas kasutada alalisvooluülekandekaableid, kuid kuna planeeritud avamere-alalisvooluülekandeplatvorm osutus esialgu hinnatust ligikaudu 250 % kulukamaks, ([12]) tuli võrk ümber projekteerida avamere vahelduvvoolukaableid kasutades. 2015. aasta septembris allkirjastati läbivaadatud toetusleping.

(43) Võrgu ülesehituse muutumisega vähenes oluliselt ülekandevõimsus, mida on lisaks avamere tuuleparkides toodetava tuuleenergia maismaale ülekandeks vajaminevale võimsusele võimalik kättesaadavaks teha. Seda näitlikustab kaks ülekandevõime piiratuse juhtimise stsenaariumi, mida Energinet.dk tutvustas komisjonile vastavalt 14. novembril 2012 ja 3. septembril 2014 peetud ettekannetes.

Joonis 3

2012. aasta projektikaval põhinev stsenaarium

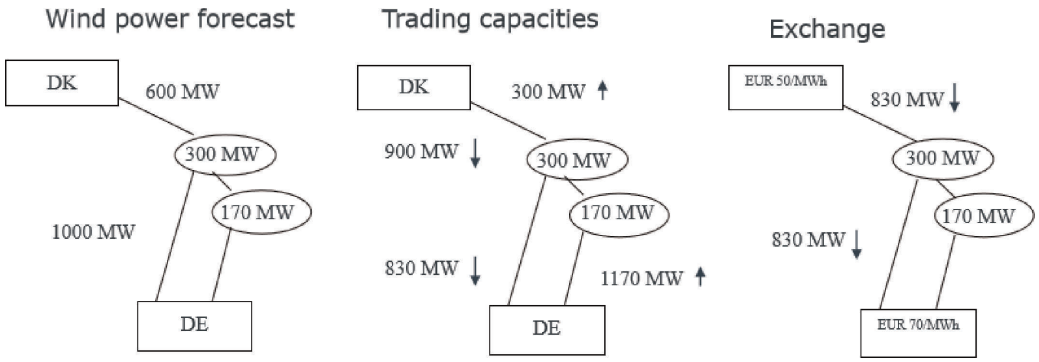

Joonis 4

2014. aasta projektikaval põhinev stsenaarium

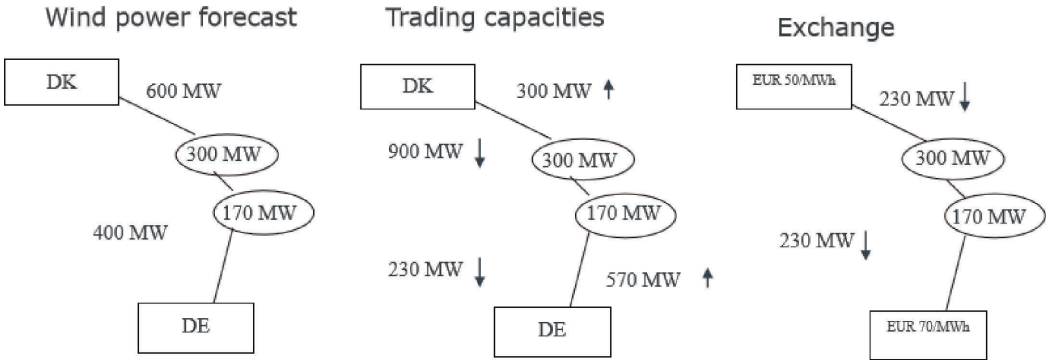

(44) Eeldusel, et tuuleenergia väljundkogus on mõlemas stsenaariumis sama, nähtub nendest näidetest, et Kriegers Flaki võrgus Saksamaal kauplemiseks kättesaadavaks tehtav võimsus oleks 2012. aasta projekti puhul olnud 830 MW ja 2014. aasta projekti puhul 230 MW. Seejuures tasub märkida, et kahe projektikavandi tegelik erinevus oleneb suuresti tuuleoludest ([13]).

([12]) 50Hertzi 9. mai 2014. aasta ettekanne Euroopa Komisjonile, 3. slaid.

([13]) Lähtudes Saksamaa ja Taani ametiasutuste 11. septembril 2020 esitatud teabest, saab võimsuse näitajaid võrrelda järgmiselt: kui Saksamaa ja Taani avamere tuuleparkides kasutataks võimsust samal määral, oleks Saksamaal kättesaadavaks tehtav ülekandevõimsus esialgse projektikavandi korral varieerunud 600 MW-st (tuuleenergia tootmiseta) hinnanguliselt 855 MW-ni (kui tuuleenergia tootmine moodustaks ligikaudu 50 % vastavast ülesseatud võimsusest) ning seejärel hinnanguliselt 855 MW-st 661 MW-ni (tuuleenergia tootmine maksimumvõimsusel); muudetud projektikavandi korral oleks see varieerunud 400 MW-st (tuuleenergia tootmiseta) 61 MW-ni (tuuleenergia tootmisel).
Taani turul kättesaadavaks tehtav ülekandevõimsus oleks esialgse projektikavandi korral varieerunud 600 MW-st (tuuleenergia tootmiseta) 0 MW-ni (tootmine maksimumvõimsusel), samas kui muudetud projektikavandi korral oleks see olnud 400 MW (kui tuuleenergia toodang moodustaks 0–33 %) ja seejärel oleks see varieerunud 400 MW-st 61 MW-ni (tuuleenergia tootmine maksimumvõimsusel).

(45) Asjaolu, et projektikavandit oluliselt muudeti, kajastab projektile omast keerukust. Uues projektikavandis kasutatakse ebaharilikult pikki vahelduvvoolukaableid, kusjuures vahelduvvooluühenduse kogupikkus on üle 200 km. Sellise pikkuse juures kasutatakse tavaliselt alalisvoolutehnoloogiat (nagu esialgu planeeritud). See tekitab probleeme seoses pinge stabiilsusega Kriegers Flaki võrgus. Selle probleemi lahendamiseks töötati välja võrkudevahelise ühenduse peajuhtseadme kontseptsioon Kriegers Flaki varade seire ja juhtimise ning vajaliku reageerimise tagamiseks (autonoomselt, kuid põhivõrguettevõtjate järelevalve all).

(46) Võrkudevahelise ühenduse peajuhtseadme reageerimistoimingute hulka kuulub muu hulgas vahetuskauba tegemiseks vajalike mahtude hankimine ülekandevõime piiratuse korral. Suure tuulekiiruse korral kasutataks avamere tuuleparkides toodetud tuuleenergia ülekandeks juba väga suurt osa kaablitest. Kui sellises olukorras oleks nõutav suur kauplemise miinimummaht, suureneksid sagedamini ka vahetuskauba tegemise mahud.

(47) Näide: olukorras, kus Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkonnas on hind kõrgem kui Taani 2. pakkumispiirkonnas, oleks Saksamaa tuuleparke maismaaga ühendava kaabli ülekandevõime piiratud ning minimaalse kauplemismahu tagamiseks selle kaabli puhul peaks Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkond tegema vahetuskaupa Taani pakkumispiirkonna suunal. Kui sellises olukorras tuleks 400 MW võimsusest kauplemiseks kättesaadavaks teha vähemalt 70 % (st 280 MW), kasutataks seda võimsust (võimalik, et Taanis või teistes Skandinaavia riikides toodetud tuuleenergiast saadud) elektrienergia ülekandeks Taani 2. pakkumispiirkonnast Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkonda. Kui aga liita sellele 280 MW võimsusele Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkonnas paiknevates tuuleparkides Baltic 1 ja Baltic 2 toodetava tuuleenergia võimsus, ületaks see kõnealuseid tuuleparke Saksamaa maismaaosaga ühendava kaabli võimsust.

(48) Seega tuleks selle võimsuse kättesaadavaks tegemiseks kas vähendada tuuleparkides tootmist (võimsuse piiramise/koormuse vähendava ümberjaotamisega) või siis peaksid võrguettevõtjad tegema vahetuskaupa (elektrienergiaga kauplemine suunal Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkonnast Taani 2. pakkumispiirkonda). Mõlemad lähenemisviisid aitaksid vähendada füüsilist voogu kaablis ja ära hoida ülekoormust. Nagu on aga sätestatud ka elektrienergia määruse artiklis 13, tohib taastuvatest energiaallikatest toodetava elektrienergia korral muud kui turupõhist vähendavat koormuse ümberjaotamist kohaldada ainult siis, kui muud valikuvarianti ei ole. Peale selle võib taastuvenergia tootmise varade kasutusaja märkimisväärne vähendamine avaldada kahjulikku mõju taastuvenergia toetuskava majandusliku põhjendatuse või eesmärkide seisukohast. Seega on võrkudevahelise ühenduse peajuhtseade projekteeritud nii, et tuuleparkide väljundvõimsust vähendatakse üksnes viimase abinõuna ning et ülekandevõime piiratusega tegeletakse esmajärjekorras vahetuskauba tegemise teel.

(49) Seega suurendaks artikli 16 lõike 8 kohaldamine vajaminevat vahetuskauba tegemise mahtu. Selle tagajärjel oleks Kriegers Flaki võrgu talitluskindluse säilitamine kahtlemata keerulisem, kuna võrkudevahelise ühenduse peajuhtseade peaks sagedamini sekkuma ning autonoomselt käsitletavad kauplemismahud oleksid suuremad. Kättesaadava teabe põhjal ei tundu aga, et selline suurem keerukus seaks kahtluse alla kogu Kriegers Flaki võrgu talitluskindluse ning seeläbi põhjendaks eraldiseisvat erandit.

(50) Selles küsimuses on oluline rõhutada, et elektrienergia määruses on sõnaselgelt tunnistatud, et innovatiivsete projektidega üldiselt ning konkreetsemalt võrkudevahelise ühenduse ja maismaaühenduste kombinatsiooni hõlmavate hübriidvaradega kaasnevad eriomased takistused.

(51) Elektrienergia määruse artikli 3 punkti l kohaselt peavad turureeglid soodustama „näidisprojektide väljaarendamist säästvateks, ohututeks ja vähese CO_2-heitega energiaallikateks, tehnoloogiateks või süsteemideks ja nende kasutamist ühiskonna hüvanguks“. Seega on õigusraamistiku eesmärk soodustada näidisprojekte. Elektrienergia määruse artikli 2 punkti 24 kohaselt on näidisprojekt „projekt, millega tutvustatakse liidus esmakordselt kasutatavat tehnoloogiat ning mille innovaatilisus ületab oluliselt praegust tehnoloogilist taset“. Kriegers Flak on ilmselgelt näidisprojekt, sest tegemist on esimese omalaadse projektiga; sellest annavad tunnistust olulised probleemid projekti realiseerimisel ning asjaolu, et nõutav innovaatilisus ületab oluliselt praegust tehnoloogilist taset.

(52) Peale selle on määruse põhjenduses 66 märgitud, et avamere kaheotstarbelisele elektritaristule (nn avamere hübriidvarad), mis ühendab endas avamere tuuleenergia transporti rannikule ja võrkudevahelisi ühendusi, peaks samuti olema võimalik anda vabastus, näiteks alalisvooluvõrkude vaheliste uute ühenduste ning (juhul, kui projekti kulud on iseäranis suured) ka vahelduv vooluvõrkudevaheliste ühenduste suhtes kohaldatavate normide alusel. Kriegers Flak on keskmisest vahelduvvooluvõrkude vahelise ühenduse projektist märksa keerukam ning seega oleks see põhimõtteliselt vastanud artikli 63 kohase vabastuse andmise tingimustele. Vajaduse korral tuleks õigusraamistikus võtta nõuetekohaselt arvesse selliste varade eriolukorda, et ületada ühiskondlikult kulutõhusate

avamere hübriidvarade realiseerimise takistused. Ehkki selles põhjenduses mainitakse sõnaselgelt uusi võrkudevahelisi ühendusi, osutades seega artiklile 63, sisaldab see sõna „näiteks“, mis tähendab, et tegemist ei ole ainsa hübriidvarade jaoks eriraamistiku võimaldamise viisiga, millele põhjenduses soovitakse tähelepanu juhtida. Kuna Kriegers Flak on esimene selline hübriidvara, on selge, et seadusandjad olid põhjenduse 66 sõnastamisel projektist teadlikud ning arvestasid sellega, et projekti jaoks võib vaja olla eriomast õigusraamistikku.

(53) Kuigi põhjendus ei muuda määruses sätestatud õigusnorme eriraamistiku lubamiseks erandite või vabastustega ning artikli 3 punktis l ei ole sätestatud konkreetseid nõudeid selle kohta, kuidas näidisprojekte õigusraamistikus käsitleda, annavad need koos tunnistust seadusandja tahtest, et komisjon võtaks konkreetselt arvesse hübriidvarade ja näidisprojektidega seotud eriolukorda ja takistusi.

(54) Seda silmas pidades kaasneb Kriegers Flaki kui näidisprojektiga suurem keerukus. Kõnealuse keerukuse ulatust ei ole veel võimalik täielikult tõendada, kuna tegemist on esimese omalaadse projektiga. See võib olla piisav, et pidada seda probleemiks artikli 64 alusel. Selle küsimuse võiks siiski jätta lahtiseks, kui muud erandi tegemise põhjused oleksid piisavad, kas siis eraldiseisvalt või arvestatuna koos Kriegers Flaki võrgu kui esmakordselt kasutatava hübriidvara eespool kirjeldatud keeruka talitluse ja ülesehitusega.

5.2.3. *Taani 2. pakkumispiirkonna talitluskindlus*

(55) Lisaks Kriegers Flaki võrgu käitamise suuremale keerukusele tuleb arvestada ka sellega, et suurem vahetuskauba tegemise maht mõjutaks külgnevaid pakkumispiirkondi. Kui Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkond on suur, siis Taani 2. pakkumispiirkond on oluliselt väiksem, mis tähendab omakorda seda, et üles- ja allapoole reguleerimiseks on kättesaadav vähem ressursse. Erandi taotluses väidetakse, et need ressursid võidakse täielikult ära kasutada pelgalt Kriegers Flaki võrgu jaoks vahetuskauba tegemisega.

(56) Võib tekkida küsimus, kas vahetuskauba tegemise ressursside tehniline kättesaamatus võib olla sageli esinev probleem, kuna vahetuskauba tegemine toimuks enamasti suure tuulekiiruse tingimustes, mille puhul toodaks tuuleenergiat suur osa Taani 2. pakkumispiirkonna varadest, ent võttes arvesse võimalike võrguolukordade suurt hulka, ei saa seda täielikult välistada.

(57) Sellegipoolest on Kriegers Flaki puhul võimalik võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimiseks kasutada ka muid vahendeid. Näiteks vahetuskauba tegemiseks kättesaadavate ressursside puudumisel saaks Kriegers Flaki taristut siiski turvaliselt käitada, kui vähendada Kriegers Flaki võrgu osaks olevate tuuleparkide väljundvõimsust. See on sõnaselgelt lubatud elektrienergia määruse artiklis 13 juhtudel, mil see on vajalik talitluskindluse tagamiseks.

(58) Peale selle tuleb märkida, et ainuüksi võrguga seotud kulude suurenemine – olgu see siis tingitud vahetuskauba tegemise kulude või Taani 2. pakkumispiirkonna jaoks reservide hankimise kulude suurenemisega – ei ole iseenesest piisav alus erandite tegemiseks artikli 64 alusel. Selles küsimuses tuleb samuti märkida, et hiljutises kohustusi käsitlevas otsuses juhtumi AT.40461 kohta (*DE/DK võrkudevaheline ühendus*), milles analüüsiti ELi konkurentsieeskirjade alusel piiriülese võimsuse süstemaatilist piiramist, leidis komisjon, et vahetuskauba tegemise või koormuse ümberjaotamise vajaduste suurenemisest tingitud lisakulud ei ole vastuvõetav põhjendus piiriüleste võimsusvoogude piiramiseks ([14]).

5.2.4. *Õigustatud ootused*

(59) Viimase punktina on erandi taotluses märgitud, et esimesed arutelud Kriegers Flaki projekti üle algasid juba 2007. aastal ning et sellest ajast saati on projekti kavandamisel alati lähtutud ülekandevõime piiratuse juhtimise erilähenemisviisist, mille kohaselt jaotatakse turul üksnes seda võimsust, mis jääb alles pärast järgmise päeva turu jaoks prognoositava võimsuse mahaarvamist.

([14]) Vt komisjoni 7. detsembri 2018. aasta otsus juhtumi AT.40461 kohta – DE/DK võrkudevaheline ühendus, https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40461/40461_461_3.pdf.

(60) Samuti märgitakse taotluses, et alates 2007. aastast on õigusraamistikus tehtud märkimisväärseid muudatusi ning et eeskätt kehtestati elektrienergia määruses artikli 16 lõike 8 lisamisega uued nõuded võrreldes sel ajal kehtinud õigusnormidega. Erandi taotluses väidetakse, et 2016. aasta investeerimisotsus tehti eeldusel, et avamere tuuleparkide puhul saab rakendada eelisjaotuse põhimõtet Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ ([15]) alusel ning et sellega omakorda kaasneb piiriüleseks kauplemiseks kättesaadava võimsuse vähendamise võimalus.

(61) Sellel taustal soovib komisjon rõhutada, et piiriülese võimsuse maksimeerimise põhimõte ei ole uus kontseptsioon ning et seega ei ole need argumendid vastuvõetavad. Esiteks põhineb see liidu õiguse aluspõhimõtetel ning eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „leping“) artiklil 18, millega keelatakse igasugune diskrimineerimine riikkondsuse alusel, ning lepingu artiklil 35, millega keelatakse koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed. Teiseks sätestati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 ([16]) artikli 16 lõikes 3 kohustus tagada võimalikult suur ühendusvõimsus, nõudes, et „[t]uruosalistele tehakse kättesaadavaks piiriüleseid elektrivooge mõjutavate ühenduste ja/või põhivõrkude maksimaalne võimsus, kusjuures peetakse kinni võrgu turvalisusega seotud ohutusnormidest“. Peale selle on kõnealuse määruse I lisa punktis 1.7 sätestatud, et põhivõrguettevõtjad „ei või […] piirata ühendusvõimsust, et vähendada ülekoormust oma kontrollpiirkonnas“. Lisaks otsustas komisjon 14. aprillil 2010 juhtumis AT.39351 (*Rootsi põhivõrkude vaheliste ühenduste kohta*) ([17]) nõustuda kohustustega, mille Rootsi põhivõrguettevõtja võttis pärast seda, kui ta oli komisjoni esialgse hinnangu kohaselt kuritarvitanud turgu valitsevat seisundit Rootsi turul, kasutades võrgusisese ülekandevõime piiratuse probleemi lahendamiseks piiriülese võimsuse piiramist, mis on vastuolus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 102. Sarnane kohustuste võtmiseni viinud esialgne järeldus tehti juhtumis AT.40461 (DE/DK võrkudevaheline ühendus) ([18]) seoses Taani läänepoolse pakkumispiirkonna (Taani 1. pakkumispiirkond) ja Saksamaa/Luksemburgi pakkumispiirkonna piiriga.

(62) Eespool kirjeldatud põhimõtetest lähtudes oleksid turukorraldajad pidanud olema piiriülese võimsuse maksimeerimise põhimõttest teadlikud. Iga juhul sai komisjoni tõlgendus piiriülest võimsust käsitlevate kehtivate eeskirjade kohta selgeks hiljemalt 2010. aasta aprillis seoses juhtumiga AT.39351 (*Rootsi põhivõrkude vaheliste ühenduste kohta*). Vastupidiselt erandi taotluses väidetule tuleb samuti märkida, et määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa punkti 1.7 kohaselt ei olnud piiriülese võimsuse vähendamine talitluskindluse või kulutasuvuse tagamiseks või elektrienergia siseturule avalduva negatiivse mõju minimeerimiseks lubatud lõpmatuseni. Juhtudel, mil sellist piiramist oleks erandkorras võimaldatud, oleks vastav olukord selle asemel selgelt lubatud olnud „üksnes seni, kuni leitakse pikaajaline lahendus“. Seega on selge, et määruse (EÜ) nr 714/2009 alusel ei olnud lubatud luua võrku, mis põhineb tervikuna võimsuse vähendamise alalisel korral.

(63) Võttes ühelt poolt arvesse elektrienergia direktiivist tulenevat piiriülese võimsuse maksimeerimise kohustust ning teiselt poolt direktiivist 2009/28/EÜ tulenevat kohustust tagada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia eelisjaotus ja eelistatud juurdepääs, ei olnud nende kohustuste omavaheline seos vähemasti mõnele turukorraldajale täielikult selge ning taotluse esitajad märgivad, et projekti arendajad juhtisid sellele küsimusele korduvalt tähelepanu juhtudel, mil nad arutasid Euroopa Komisjoniga kõnealust konkreetset esmakordset projekti. Samuti ei saa väita, et Kriegers Flaki projektiga seotud põhivõrguettevõtjad jätsid võimalikud vastuväited ülekandevõime piiratuse juhtimiseks kavandatud lähenemisviisi kohta lihtsalt tähelepanuta. Selle asemel tutvustasid nad kavandatud lähenemisviisi Euroopa Komisjoni talitustele mitmel korral. Asjaolu, et Euroopa Komisjoni talitused ei nõudnud alates 2010. aastast projekti arendajatega peetud arvukatel aruteludel kordagi Kriegers Flaki projekti ülesehituse muutmist nii, et tagada maksimeerimispõhimõtte kohaldamine, mängis taotluse esitajate arvamuse kohaselt rolli selles, et projekti arendajatele jäid projekti suhtes kohaldatavad eeskirjad segaseks.

(64) Kriegers Flaki projekti 2010. aasta toetustaotluses ([19]) märgiti, et projekti elujõulisuse tagamiseks tuleb kindlaks määrata prioriteetse võrkujuhtimise mõiste õige tõlgendus. Komisjoni talitustele esitatud ühises teostatavusuuringus osutati põhieeldusele, et ühendusvõimsust, mida ei ole eeldatavalt vaja tuuleenergia transportimiseks, peab olema võimalik kättesaadavaks teha hetketurul. Täiendav ülekandevõimsus, mida saab eeldatavalt kasutada kauplemiseks, on seega üksnes jääkvõimsus pärast avamere tuuleenergia toodangu transportimist rannikule.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15).

([17]) https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39351/39351_1223_4.pdf.

([18]) https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40461/40461_461_3.pdf.

([19]) Punkt 16, risk 7.

(65) Uuringus märgiti samuti, et direktiivi 2009/28/EÜ alusel on taastuvatel energiaallikatel kõigis riikides eelistatud juurdepääs võrgusüsteemile. Saksamaa õigusaktides nõutakse samuti, et tuuleturbiinide toodetud tuuleenergiat peab olema võimalik igal ajal juhtida Saksamaa ülekandevõrku. Kui ülekandevõimsus ei ole aga piisav, saab ametlikke võrgujuurdepääsu nõudeid täita vahetuskauba tegemise või tasakaalustamisturu meetmete abil. Seega oli nii ülekandevõime piiratuse juhtimise küsimus kui ka vahetuskauba tegemisele toetuv võimalik lahendus juba arutluse all.

(66) Arutelud ülekandevõime piiratuse juhtimise lähenemisviisi üle aga jätkusid, sealhulgas Euroopa Komisjoni talitustega. 14. novembril 2012 ja (läbivaadatud projektikava põhjal) 3. septembril 2014 peetud ettekannetes, mis olid sisult väga sarnased, märkis põhivõrguettevõtja Energinet.dk sõnaselgelt, et „ülekandevõime piiratuse juhtimise mudel on lahutamatu osa investeerimisotsuse alusest“. Mõlemas ettekandes juhiti selgelt tähelepanu sellele, et ühelt poolt direktiivi 2009/28/EÜ artikli 16 kohase eelistatud juurdepääsu ja teiselt poolt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 16 kohase maksimeerimispõhimõtte tõlgendused võivad olla vastuolulised.

(67) Ettekannetes kirjeldati selgelt viisi, kuidas põhivõrguettevõtjad kavatsesid seda vastuolu Kriegers Flaki projekti puhul lahendada: „tuuleenergia rannikule transportimiseks vajaminev võimsus reserveeritakse järgmise päeva turu prognooside alusel“, „ülejäänud võimsus tehakse kättesaadavaks ühendatud turgudel [sellega määratleti kauplemiseks kättesaadav võimsus] ning seda kasutatakse samal viisil kui teiste võrkudevaheliste ühenduste võimsust“. Ehkki 2014. aasta ettekandes ei rõhutatud (tekstiosas) asjaolu, et turul kättesaadavaks tehtav võimsus on väiksem kui esialgses projektikavas, ei üritatud seda ka varjata. Vastupidi – ettekannete ülesehitus oli sama ning kõrvutamisel on erinevus selgelt näha.

(68) Seega osutati ülekandevõime piiratuse juhtimise lähenemisviisi olulisele rollile alates 2010. aastast mitmel kohtumisel liikmesriikide reguleerivate asutuste ja Euroopa Komisjoni talitustega, juhtides tähelepanu sellele, et teisestes õigusaktides sätestatud erinevaid õiguslikke nõudeid saab pidada vastuolus olevaks. Vähemalt hilisemates ettekannetes kirjeldati selgelt ka lähenemisviisi, mida projektiosalised kavatsesid rakendada küsimuse lahendamiseks, ning seda, kuidas kõnealune lähenemisviis mõjutaks piiriülest võimsust. Nendel aastatel jätkasid riikide ametiasutused ja komisjon projekti toetamist, sealhulgas anti sellele märkimisväärset rahalist toetust, nõudmata seejuures projekti ülesehituse muutmist.

(69) Samuti märgib komisjon, et kavandatud kontseptsiooni on põhjalikult arutatud asjaomaste riiklike ametiasutustega ning et ükski kaasatud riiklikest reguleerivatest asutustest ei ole esitanud vastuväiteid ülekandevõime piiratuse juhtimiseks kavandatud kontseptsiooni kohta. Vastupidi – kontseptsiooniga nõustusid Hansa võimsusarvutusala võimsuse arvutamise metoodika heakskiitmise kontekstis kõik asjaomase ala reguleerivad asutused.

(70) Mõistagi ei saa pelgalt asjaolu, et riikide ametiasutused ega komisjon ei ole aastate jooksul tõstatanud projekti suhtes juriidilisi küsimusi, mingil moel põhjendada projekti jaoks erandi lubamist. Nagu juhiti tähelepanu ühes konsultatsiooni käigus esitatud vastuses, on väga pika rakendusajaga projektide puhul peale selle ootuspärane, et arvesse tuleb võtta teatavaid regulatiivsete nõuete muudatusi (või selgitusi). Pidades aga silmas teema keerukust ja põhjalikke arutelusid õigusraamistiku küsimuses, ei saa komisjon aga välistada, et projektiosalistel oli mõistlik alus eeldada, et nad saavad projektiga kavandatud viisil jätkata. Seda kinnitati ka mitmes komisjonile esitatud märkuste dokumendis, sealhulgas osalejatelt, kes suhtusid erandisse pigem kriitiliselt. Kui riikide reguleerivad asutused, ministeeriumid või komisjon oleks esitanud vastuväiteid, oleks projekti peale selle võib-olla saanud enne käitamise alustamist kohandada, nt suurendades ühendusvõimsust maismaal, et kauplemiseks oleks võimalik kättesaadavaks teha suurem võimsusvoog; nii oli see algselt planeeritud, kuid projekti muutmisel jäeti see variant kõrvale.

(71) Põhjus, miks ülekandevõime piiratuse juhtimise lähenemisviisi nimetati investeerimisotsuse *lahutamatuks osaks*, seisnes selles, et investeerimisotsuses tuli arvesse võtta kõigi kaasatud poolte huve. Sealhulgas tuli arvesse võtta, et avamere tuuleparke toetati eri riiklikest toetussüsteemidest. On selge, et kui kauplemiseks oleks tulnud eraldada maksimumvõimsus, suurendaks see tõenäosust, et avamere tuuleparkide võimsust on vaja piirata.

(72) Võimsuse muu kui turupõhise piiramise korral on määruse artikli 13 lõikega 7 nende elektrienergia tootmise seadmete jaoks ette nähtud täielik rahaline hüvitis toetuskavade alusel järgmise päeva turul saamata jäänud tulu eest. Juhtudeks, mil saamata jäänud tulu võib olla sellest suurem (nt seoses päevasisese turu või võrguteenustega), ei ole määruses hüvitamiskohustust sätestatud (kuigi selline kohustus võib olla sätestatud siseriiklikus õiguses). Igal juhul muudaks avamere tuuleparkide võimsuse piiramise vajaduse märkimisväärne suurenemine oluliselt projekti aluseks olevaid eeldusi, mille kohaselt oli kavas suurendada avamere tuuleparkide puhul võimalusi transportida elektrienergiat rannikule, Taani 2. pakkumispiirkonda suunatava elektrienergia tarnekindlust ning kauplemiseks kättesaadavat võimsust, ilma et seejuures oleks vaja oluliselt muuta olemasolevate avamere tuuleparkide tingimusi või nendes toodetava elektrienergia prioriteetset võrkujuhtimist asjaomaste riiklike raamistike alusel. Kui projektiosalised oleksid teadnud, et kauplemiseks tuleb kättesaadavaks teha maksimumvõimsus, vaatamata sellele, et tuuleparkidel peaks olema eelistatud juurdepääs võrgule, ei oleks projekti seega ehk kunagi realiseeritud.

(73) Võttes arvesse, et kavandatud lähenemisviisi selgitati korrapäraselt aruteludes liikmesriikide reguleerivate asutuste, ministeeriumide ja komisjoniga, on usutav, et projektiosalised võisid õiguslikku olukorda valesti mõista. Seda silmas pidades ja võttes arvesse, et selle konkreetse hübriidvarade näidisprojekti puhul esinevad takistused vajavad eritähelepanu, võiks selliste õigusnõuete kohaldamist, mis nõuaks olulisi muudatusi projekti alustes ja mille tõttu oleks projekti realiseerimisest loobutud või muudetud projekti aluseid (kui need õigusnõuded oleksid selgeks saanud varem), tõepoolest käsitada nii, et see tekitab olulisi probleeme väikese ühendatud võrgu talitlusele.

(74) Seega võib komisjon järeldada, et elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 täielik kohaldamine Kriegers Flaki võrgu suhtes tekitaks olulisi probleeme väikese ühendatud võrgu talitlusele.

5.3. **Erandi ulatus**

(75) Erandit kohaldatakse Kriegers Flaki võrkudevahelise ühenduse piiriülese võimsuse arvutamise ja jaotamise suhtes, kusjuures erand elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 nõuetest kehtib seoses miinimumkünnisega 70 % Kriegers Flaki võrkudevahelise ühenduse *kogu* ülekandevõimsusest. Selle asemel kohaldatakse elektrienergia määruse artikli 16 lõiget 8 nii, et kättesaadavaks tehakse vähemalt 70 % *jääkvõimsusest*, st vähemalt 70 % võimsusest pärast tuuleparkides Baltic 1, Baltic 2 ja Kriegers Flak toodetud tuuleenergia vastavasse maismaavõrku transportimiseks vajamineva võimsuse mahaarvamist, lähtudes nende tuuleparkide elektritootmise igapäevastest prognoosidest.

(76) Kui sellele elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 kohasele miinimumkünnisele viidatakse teistes sätetes, tõlgendatakse seda viitena käesolevas otsuses kindlaksmääratud miinimumkünnisele. See kehtib ka võrgueeskirjade ja suuniste suhtes, sealhulgas ülekoormuse juhtimise suunised, võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri ja tasakaalustuseeskirjad, samuti vastavatel komisjoni määrustel põhinevate tingimuste ja meetodite suhtes.

(77) Kõik muud elektrienergia määruse artiklis 16 sätestatud nõuded on jätkuvalt kohaldatavad, eeskätt nõue, et kättesaadavaks tehtav võrkudevaheliste ühenduste võimsus peab olema nii suur kui võrgu talitluskindlusega seotud ohutusnormid võimaldavad.

5.4. **Erand ei takista üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja**

(78) Elektrienergia määruse artiklis 64 on sätestatud, et otsuse eesmärk peab olema tagada, et see ei takista üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

(79) Erandiotsuse eesmärk on võimaldada ellu viia esimene omalaadne näidisprojekt, millega aidatakse soodustada taastuvenergia lõimimist elektrisüsteemi. Seega ei takista see üleminekut taastuvenergiale. Samuti ei avalda see märkimisväärset mõju elektrimobiilsusele ega tarbimiskajale.

(80) Paindlikkuse suurendamise ja energia salvestamise valdkonnas on oluline meeles pidada, et võimalus kasutada elektrisüsteemi toetamiseks paindlikkusteenuseid (sh energia salvestamist) oleneb otseselt nendele teenuseosutajatele antavatest konkreetsetest ja selgetest investeerimis- ja jaotussignaalidest. Kui pakkumispiirkonnas on ülekandevõime struktuurselt piiratud, annab see asukohapõhiste paindlikkusteenuste osutajatele moonutatud investeerimissignaale. Näiteks investeeringud vesiniku tootmiseks või energia akumuleerimiseks Kriegers Flaki võrgus oleksid elujõulisemad õigusraamistikus, mis kajastaks õigesti ülekandevõime piiratust Kriegers Flaki võrgu ja kummagi

maismaavõrgu vahel. Võttes arvesse avamereinvesteeringute märkimisväärseid tehnoloogilisi raskusi, ei tähenda see automaatselt seda, et kõnealused investeeringud oleksid elujõulised juhul, kui Kriegers Flaki võrgul oleks eraldiseisev avamere pakkumispiirkond, kuid selge on see, et erandiotsuses kirjeldatud lähenemisviisil võib võrreldes avamere pakkumispiirkonna loomisega olla negatiivne mõju kõnealusele investeerimispotentsiaalile.

(81) Teisalt ei ole elektrienergia määruse artiklis 64 nõutud, et erandiotsustega tuleks tagada võimalikult suur paindlikkuse või energia salvestamise potentsiaal; selle asemel peab eesmärgiks olema tagada, et erand asjaomast tegevust ei takista. Teisisõnu ei tohiks erandiga takistada selliseid arengusuundumusi, mis ilma erandita esineksid iseenesest. Sellegipoolest ei ole kindel, kas Kriegers Flaki võrku käitataks erandi puudumise korral eraldiseisva avamere pakkumispiirkonnana. Nagu juhiti tähelepanu ka konsultatsiooni käigus saadud vastustes, võib avamere pakkumispiirkonnal olla olulisi eeliseid turu toimimise, läbipaistvuse ja võrgu varade tõhusa kasutamise seisukohast, ent ühtlasi tõstataks see teatavaid keerukaid küsimusi, näiteks seoses kulude ja tulude jaotamisega. Kui avamere pakkumispiirkonda ei loodaks, ei ole selge, kas elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 täielik kohaldamine tagaks Kriegers Flaki projekti kontekstis iseenesest rohkem konkreetseid signaale paindlikkusteenustesse või salvestuslahendustesse investeerimiseks.

(82) Seega, ehkki erandiga ei takistata paindlikkuse suurendamist, sealhulgas energia salvestamist, on oluline arvesse võtta asjakohaste investeerimissignaalide vajadust ning selle mõju salvestuslahendustesse või paindlikkusteenustesse tehtavatele võimalikele investeeringutele seoses erandi tingimustega.

5.5. **Erandi ajaline piirang ja tingimused, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja elektri siseturu lõimitust**

(83) Elektrienergia määruse artiklis 64 on sõnaselgelt sätestatud, et erand peab olema ajaliselt piiratud ja et sellele tuleb kohaldada tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja elektri siseturu lõimitust.

5.5.1. *Ajaline piirang*

(84) Seega ei pruugi ajaline piirang olla põhjendatud ainuüksi proportsionaalsuse põhimõtte seisukohast, näiteks kui asjaomaseid probleeme oleks võimalik lahendada lühema kehtivusajaga erandi abil või kui pikema kehtivusajaga erand tekitaks turuosalistele ebaproportsionaalset koormust. Määruses on *kohustuslik* piirang sätestatud mitmel eesmärgil. Esiteks eeldatakse määruses, et kõigi siseturul esinevate olukordade suhtes on võimalik kohaldada üldist õigusraamistikku ning et selline üldine kohaldamine on ühiskonna huvides. Ehkki artiklis 64 tunnistatakse, et eriolukordades võib olla vaja teha erandeid, võivad need erandid suurendada kogu süsteemi keerukust ning takistada lõimimist ka külgnevates piirkondades. Peale selle lähtutakse erandi tegemise põhjendamisel üldjuhul vastaval ajal kehtivast tehnilisest ja õigusraamistikust ning asjaomase võrgu topoloogiast. Need olukorrad võivad alati muutuda. Peale selle on oluline, et turuosalised oleksid õigusaktides tehtavatest muudatustest piisavalt varakult teadlikud. Seega peavad kõik erandid olema ajaliselt piiratud.

(85) Ainus olukord, mil määruse kohaselt on lubatud teha üldkehtivaid erandeid ilma ajaliste piiranguteta, on seotud ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaste äärepoolseimate piirkondadega, mida ei ole võimalik ühendada liidu energiaturuga ilmsetel füüsilistel põhjustel. See on lihtsalt mõistetav, sest nendel piirkondadel ei ole elektrienergia siseturul mingit mõju. Kuna Kriegers Flak ei ole äärepoolseim piirkond, peab erandil seega olema selge ja prognoositav ajaline piirang.

(86) Erandi taotluses on välja pakutud kolme avameretuulepargi talitlusel ja ühendamisel põhinev ajaline piirang. Seega tundub teksti alusel, et erand ei ole ajaliselt piiramata. Sellegipoolest ei ole kõnealune tingimus piisavalt täpne seoses sellega, mida algsete tuuleparkide talitlus endast õigupoolest kujutab, ega võimalda kolmandatel isikutel õigusraamistikku piisavalt aegsasti prognoosida.

(87) Kahtluste välistamiseks peab olema selgelt kindlakstehtav, kas Kriegers Flaki võrku ühendatud avamere tuulepark moodustab ühe algsetest tuuleparkidest või mitte. Seega tuleks igal juhul lisada tingimus, et alates kuupäevast, mil ühes kolmest tuulepargist peatatakse talitlus muul põhjusel kui plaanilisteks hooldustöödeks või piiratud kestusega remonditöödeks või selle puhul tehakse olulisi muudatusi – st vähemalt juhul, kui vaja on uut ühendamislepingut või tuulepargi tootmisvõimsust suurendatakse enam kui 5 % võrra –, ei arvata selle tuulepargi toodangut enam maha kogu ülekandevõimsusest enne jääkvõimsuse arvutamist; see omakorda tähendab, et võrkudevahelise ühenduse kaudu kauplemiseks kättesaadavaks tehtav võimsus on suurem.

(88) Kui aga ühe või kahe tuulepargi käitamine lõpetatakse või erand ei ole nende suhtes enam kohaldatav muul põhjusel, ei tohiks see avaldada kahjulikku mõju teiste tuuleparkide kaubanduslikule olukorrale ega võrgu talitlusele. Seega ei tohiks erandi kehtivust lõpetada ainuüksi põhjusel, et ühe tuulepargi toodangut ei saa enam kogu ülekandevõimsusest eelnevalt maha arvata, vaid üksnes juhul, kui seda ei saa enam teha *kõigi* kolme tuulepargi puhul.

(89) Erandi sobiva kehtivusaja küsimuses märgib komisjon, et nende eeskirjade vahetu kohaldamine, millest erandit taotletakse, nõuaks märkimisväärseid muudatusi Kriegers Flaki regulatiivses ja ärilises korralduses ning võiks seeläbi tekitada tagajärgi tuuleparkide talitlusele.

(90) Teisalt märgib komisjon, et kui erand tehtaks nii kauaks, kuni tuuleparke käitatakse ja need on ühendatud, võib see tähendada, et erand kehtib 20 aastat või kauemgi, arvestades avamere tuuleparkide keskmist eluiga. Nii pika kehtivusajaga erand võib märkimisväärselt takistada turu lõimimist.

(91) Peale selle on oluline, et Kriegers Flaki puhul tehtava erandiga ei lisataks avamereprojektide arenevasse õigusraamistikku muutmatut, paindumatut ning mõnes mõttes ebaloomulikku elementi. Selleks et tagada piisav paindlikkus ning samal ajal piisav kindlus ja prognoositavus kõigile projektiosalistele ning teistele turuosalistele, tuleks kehtestada käesolevas erandiotsuses heaks kiidetud raamistiku korrapärase läbivaatamise nõue.

(92) Seega peab komisjon võrdselt arvesse võtma ühelt poolt Kriegers Flaki projektipartnerite ning nende naaberliikmesriikide õigustatud huve, kellel on tekkinud kindlus kõnealuse esimese omalaadse projekti jaoks välja töötatud regulatiivse lahenduse õiguspärasuse suhtes, ning teiselt poolt ELi tarbijate ja tootjate huve saada kasu piiriüleste võimsusvoogude maksimeerimise põhimõttest.

(93) Komisjon võtab arvesse, et on võimalik välja töötada ja ellu viia selline regulatiivne lahendus, mis erandit ei nõua, ([20]) kuid see protsess oleks aeganõudev ja tõstataks ka olulisi keerukaid küsimusi. Sama kehtib lepingute suhtes, mida tuleks kohandada vastavalt uut regulatiivset kohtlemist käsitlevatele ELi eeskirjadele. Kuna avamere hübriidvarade õigusraamistik on praegu arutluse all, tuleks ühtlasi tagada piisav ajavaru, et kõnealuseid kohandusi ei oleks vaja teha enne kindla ja selge aluse kehtestamist. Seega tundub asjakohane teha erand kümneks aastaks.

(94) Sellegipoolest ei saa täielikult välistada, et pärast selle kümneaastase tähtaja möödumist on vaja erandi kehtivusaega pikendada, et säilitada Kriegers Flaki võrgu puhul majanduslik tasakaal ja tagada selle jätkuv toimimine. Seega võib komisjon seda ajavahemikku põhjendatud juhtudel pikendada. Erandi kogu kehtivusaeg – k.a võimalikud pikendused – ei tohi olla pikem kui 25 aastat, sest see ületaks tuuleparkide eeldatavat järelejäänud eluiga.

(95) Võimalike pikendamistaotluste läbivaatamisel hindab komisjon muu hulgas, kas projekti ülesehitust on võimalik muuta nii, et Kriegers Flaki võrgu suhtes saaks täies ulatuses kohaldada üldist õigusraamistikku, nt avamere pakkumispiirkondade kindlaksmääramisega. Projekti ülesehituse ükskõik mis viisil muutmisel võetaks nõuetekohaselt arvesse erandiotsusega saavutatud majanduslikku tasakaalu. Sellise pikenduse taotlemise ja andmise üksikasjalikku menetlust kirjeldatakse punktis 5.5.3.

([20]) Konsultatsioonil juhtisid sidusrühmad eelkõige tähelepanu võimalusele luua projekti jaoks avamere pakkumispiirkond.

5.5.2. *Muud tingimused*

(96) Seoses muude kehtestatavate tingimustega tuleb arvestada, et nõudes kauplemiseks kättesaadavaks tehtava miinimumvõimsuse suurendamist projekti puhul, mis ülejäänud osas jääb samaks, võib nendel tundidel, mil Kriegers Flaki võrgu kaablite ülekandevõime on piiratud, uuesti tekkida probleem, mida erandiga soovitakse lahendada. Kui aga kaablite ülekandevõime ei ole piiratud, kohaldatakse igal juhul maksimeerimispõhimõtet, seega tuleb juba kättesaadavaks teha nii suur võimsus kui tehniliselt teostatav, kuni ülekandevõrgu kogu ülekandevõimsuseni.

(97) Seda silmas pidades ei saa pikemas perspektiivis täielikult välistada võimalust suurendada kättesaadavaks tehtavat võimsust. Konkreetsemalt oli varasemates projektikavades veel ette nähtud täiendavate alalisvoolukaablite ehitus, kuid nendest plaanidest loobuti, kuna vajaminevate komponentide kulud oleksid olnud 2,5 korda suuremad (vt eespool põhjendused 40–42). Seega ei saa välistada, et selliseid investeeringuid võidakse edaspidi teha. Eeskätt nähti Kriegers Flaki võrgu toetuslepinguga ette võimalus integreerida Kriegers Flaki võrku üks Rootsi tuulepark ning pakuti välja, et sellises stsenaariumis on võimalik võimsust suurendada.

(98) Kui olemasoleva võrgu uuendamine või uute kaablite ehitamine ning seeläbi kauplemiseks kättesaadavaks tehtava võimsuse suurendamine on tehnoloogia arengut, uusi turusuundumusi või Kriegers Flaki läheduses asuvatesse uutesse tuuleparkidesse tehtud investeeringuid silmas pidades majanduslikult tasuv, võttes ühtlasi arvesse vajadust tagada Kriegers Flaki võrgu ja külgnevate võrkude talitluskindlus, on kõnealused investeeringud põhjendatud. Pikendustaotluste korral hindab komisjon ka asjaolu, kas selliseid investeeringuid lisavõimsusesse võib põhjendatult eeldada.

(99) Kui paindlikkusteenuste osutajad näitavad üles konkreetset huvi realiseerida Kriegers Flaki võrgus või selle läheduses projekte, mille raames võidakse kauplemiseks kättesaadavaks tehtavat võimsust suurendada paindlikkusteenuste kasutamisega (nt ülemäärase toodetud tuuleenergia salvestamine avamere akuseadmetes), kaaluvad neid investeeringuid nõuetekohaselt asjaomased riikide ametiasutused, kasutades võimalust suurendada kauplemiseks kättesaadavaks tehtava võimsuse mahtu elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 kohase miinimumtasemeni.

5.5.3. *Menetlus võimalike pikendustaotluste korral*

(100) Selleks et komisjon saaks hinnata, kas erand on hübriidprojektide õigusraamistiku võimalikke edasisi selgitusi ja muudatusi arvesse võttes endiselt vajalik, teatavad riikide ametiasutused komisjonile piisavalt aegsasti enne erandi kehtivusaja lõppu sellest, kas nad peavad vajalikuks erandi kehtivust pikendada. Kui riikide ametiasutused soovivad taotleda käesoleva erandiotsuse kehtivuse pikendamist, esitavad nad ühise taotluse piisavalt aegsasti enne erandi kehtivusaja lõppu, et pikendamistaotlust oleks võimalik põhjalikult analüüsida ning et turuosalistele saaks varakult edastada teabe Kriegers Flaki edasise õigusraamistiku kohta. Selline taotlus peab igal juhul sisaldama kulude-tulude analüüsi, milles kirjeldatakse erandi mõju nii Kriegers Flaki võrgu kui ka piirkondlikul ja Euroopa tasandil ning võrreldakse vähemalt võimalusi säilitada erand kehtival kujul, suurendada kättesaadavaks tehtavat võimsust lisainvesteeringute abil ja kohaldada Kriegers Flaki võrgu suhtes täielikult avamere hübriidvarade üldist õigusraamistikku, nagu seda kohaldatakse pikendamistaotluse esitamise ajal.

(101) Pikendamistaotluse kohta otsuse tegemisel võtab komisjon alati nõuetekohaselt arvesse ühendatud tuuleparkide ja kaasatud võrguettevõtjate majanduslikke huve, ent ka erandi laiemat sotsiaal-majanduslikku mõju piirkondlikul ja Euroopa tasandil. Eeskätt määratakse läbivaatamisel kindlaks, kas Kriegers Flaki suhtes tuleks kohaldada laiemat hübriidvarade õigusraamistikku ning kuidas seda tuleks teha.

(102) Selleks et võtta piisaval määral arvesse õigusraamistikus tehtavaid muudatusi ning ka tehnoloogia arengut ja turusuundumusi, peaksid võimalikud pikendused (kui need heaks kiidetakse) olema ajaliselt piiratud.

(103) Kui komisjon järeldab, et pikenduse võimaldamiseks tuleb teha muudatusi käesolevas otsuses kirjeldatud regulatiivses lähenemisviisis või et konkurentsi suurendamiseks või turgude lõimimiseks on vaja kehtestada muid tingimusi, tagatakse piisav aeg nende rakendamiseks ning ühtlasi teavitatakse turuosalisi piisavalt aegsasti sellest, et kättesaadavaks tehtava piiriülese võimsuse mahtu võidakse muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Projekti „Kriegers Flak Combined Grid Facility“ korral tehakse erand määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõike 8 sätetest. Arvutamisel, kas piirkonnaüleseks kauplemiseks kättesaadavaks tehtava võimsuse miinimumtase on saavutatud, võetakse vastava miinimumvõimsuse arvutamisel ülekandevõimsuse kogumahu asemel aluseks jääkvõimsus pärast seda, kui maha on arvatud võimsus, mis on vajalik Kriegers Flak Combined Grid Facility võrku ühendatud tuuleparkide järgmise päeva turu jaoks prognoositava elektritoodangu transportimiseks asjaomastesse riikide maismaavõrkudesse.

Määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõiget 1 kohaldatakse jätkuvalt täies ulatuses ning turuosalistele tehakse kättesaadavaks Kriegers Flak Combined Grid Facility ja Kriegers Flak Combined Grid Facility piiriülese võimsuse poolt mõjutatud ülekandevõrkude maksimumvõimsus kuni Kriegers Flak Combined Grid Facility võrgu koguvõimsuseni, kusjuures järgitakse võrgu talitluskindlusega seotud ohutusnorme.

Artikkel 2

Artikli 1 kohane erand hõlmab kõiki viiteid määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõike 8 alusel kauplemiseks kättesaadavaks tehtavale miinimumvõimsusele nii määruses (EL) 2019/943 kui ka sellel määrusel põhinevates komisjoni määrustes.

Artikkel 3

Artikli 1 kohast erandit kohaldatakse kümne aasta jooksul alates komisjoni otsuse vastuvõtmisest. Komisjon võib seda ajavahemikku artikli 4 kohaselt pikendada. Erandi kogu kehtivusaeg koos võimalike pikendustega ei tohi kesta kauem kui 25 aastat.

Kui ühes Kriegers Flak Combined Grid Facility võrku ühendatud kolmest tuulepargist peatatakse talitlus muul põhjusel kui plaanilisteks hooldustöödeks või piiratud kestusega remonditöödeks või selle puhul tehakse olulisi muudatusi, ei arvata selle tuulepargi prognoositavat elektritoodangut enam artikli 1 alusel maha, mis tähendab, et võrkudevahelise ühenduse kaudu kauplemiseks kättesaadavaks tehtav võimsus on suurem. Arvesse ei võeta madalate turuhindade või võrguettevõtjate juhiste tõttu tekkinud tootmiskatkestusi. Muudatus loetakse oluliseks vähemalt siis, kui vaja on uut ühendamislepingut või kui tuulepargi tootmisvõimsust suurendatakse enam kui 5 % võrra.

Artikkel 4

Taani ja Saksamaa ametiasutused võivad komisjonilt taotleda erandi artikli 3 kohase kehtivusaja pikendamist. Selline taotlus esitatakse piisavalt aegsasti enne erandi kehtivusaja lõppu. Erandi kehtivusaja pikendamise taotlus sisaldab erandi puhul valitud regulatiivse lähenemisviisi kulude-tulude analüüsi, sealhulgas kvantitatiivset analüüsi. Samuti analüüsitakse selles võimalikke alternatiivseid lahendusi, eeskätt võimalust kohaldada Kriegers Flak Combined Grid Facility suhtes vastaval ajal kehtivat üldist avamere hübriidvarade õigusraamistikku, luua Kriegers Flak Combined Grid Facility jaoks eraldiseisev avamere pakkumispiirkond ja/või teha lisainvesteeringuid kättesaadavaks tehtava ülekandevõimsuse suurendamiseks. Kui komisjon järeldab pärast pikendamistaotluse saamist, et käesolevas otsuses kirjeldatud regulatiivses lähenemisviisis tuleb teha muudatusi või et konkurentsi suurendamiseks või turgude lõimimiseks on vaja kehtestada muid tingimusi, tagatakse piisav aeg nende rakendamiseks ning ühtlasi teavitatakse turuosalisi piisavalt aegsasti sellest, et kättesaadavaks tehtava piiriülese võimsuse mahtu võidakse muuta.

Artikkel 5

Kui paindlikkusteenuste osutajad näitavad üles konkreetset huvi realiseerida projekte, mille raames võidakse Kriegers Flak Combined Grid Facility võrgus kauplemiseks kättesaadavaks tehtavat võimsust suurendada paindlikkusteenuste kasutamisega, kaaluvad Taani ja Saksamaa ametiasutused neid investeeringuid nõuetekohaselt, kasutades võimalust suurendada kauplemiseks kättesaadavaks tehtava võimsuse mahtu elektrienergia määruse artikli 16 lõike 8 kohase miinimumtasemeni. Kui sellisteks investeeringuteks tehakse ettepanek, kuid projektis „Kriegers Flak Combined Grid Facility“ ei ole neid võimalik teha, teatavad riikide ametiasutused sellest komisjonile.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Taani Kuningriigile ja Saksamaa Liitvabariigile.

Brüssel, 11. november 2020

Komisjoni nimel
Kadri SIMSON
komisjoni liige